

نام و نام خانوادگی:

زمان برگزاری:

نام آزمون: اقتصاد دهم

تاریخ آزمون:

شرکت توسعه انتشارات

پرش_م ۱۱

۱ با توجه به اطلاعات ارائه شده در جدول زیر سود یک بنگاه اقتصادی با چهار کارمند و تولید سالیانه ۱۵۰۰ دستگاه به ارزش هر یک ۶۰۰,۰۰۰ ریال کدام است؟

۱. اجاره ماهیانه معادل	۸,۰۰۰,۰۰۰ ریال
۲. حقوق متوسط ماهیانه هر فرد معادل	۴۰۰,۰۰۰ ریال
۳. خرید مواد اولیه مورد نیاز سالیانه به ارزش	۸,۹۰۰,۰۰۰ ریال
۴. هزینه استهلاک	معادل ۲۰ درصد حقوق سالیانه کارمندان

۲ فرض کنید قصد راه اندازی یک کسب و کار را دارید.

الف - برای راه اندازی این کسب و کار به چه منابعی نیاز دارید.

ب- برای تهیه هریک از منابع موردنیاز خود چقدر باید هزینه کنید؟

۳ در کشور A سهم دهک اول ۵ درصد از درآمد ملی، سهم دهک سوم ۷ درصد از درآمد ملی و سهم دهک دهم ۲۰ درصد از درآمد ملی است. در

کشور B سهم دهک اول ۶ درصد و سهم دهک دوم ۸ درصد و سهم دهک دهم ۳۰ درصد از درآمد ملی است. در کدام کشور توزیع درآمدها مناسب تر

است؟ (با ذکر راه حل)

۴ چرا در اندازه گیری تولید ناخالص داخلی، محصولات واسطه ای محاسبه نمی شوند؟

۵ دولت برای مقابله و کنترل تورم به چند روش عمل می کند؟

۶ درآمد داخلی را تعریف کنید.

۷ نرخ مالیات را در موارد زیر مشخص کنید.

الف) کارفرمایان باید درصدی از دستمزد خود را به دولت پرداخت کنند.

ب) دولت تصمیم می گیرد که فقط کالاهای خاصی در مقادیر مشخصی پس از خرید مالیات بپردازند.

۸ چرا با فرض ثابت ماندن تولید، نقاط خارج از مرز امکانات تولید برای کشور امکان پذیر نیست؟

۹ مندرجات جدول زیر، مربوط به اطلاعات استخراجی از حساب های ملی کشوری فرضی است. با توجه به داده های مذکور، سهم تولید خارجی

مقیم کشور کدام است؟

تولید خالص ملی	۲۵۵ هزار میلیارد
سهم تولید مردم که در خارج از کشور اقامت دارند.	۱۵ هزار میلیارد
تولید ناخالص داخلی	۲۵۰ هزار میلیارد

۱۰ کشاورزان مقداری پنبه را به ارزش ۱۰۰ میلیون تومان فروختند که به ۱۵۰ میلیون تومان نخ تبدیل شد. سپس نخ با تبدیل به پارچه ۱۹۰ میلیون

تومان فروخته شد و در پایان پارچه به ۲۵۰ میلیون تومان لباس تبدیل شد. ارزش افزوده اولین و آخرین مرحله این تولیدات کدامند؟

۱۱ اساسی ترین شاخص ارزیابی وضعیت اشتغال کشور چیست؟

۱۲ یک ویژگی کالای واسطه ای را بنویسید.

۱۳ مشخص کنید هریک از موارد زیر توسعه محسوب می شود یا رشد؟

افزایش عرضه بیشتر نیروی کار ( )

دسترسی به آب آشامیدنی سالم ( )

۱۴) کشوری ۸۵ میلیون نفر جمعیت دارد. اگر ۶۳ میلیون نفر بالای ۱۵ سال، ۴۲ میلیون نفر جزو جمعیت فعال باشند و ۱۲ میلیون نفر بیکار داشته باشد، به سؤالات زیر با راه حل پاسخ دهید.

الف) چند نفر از جمعیت شاغل اند؟

ب) نرخ بیکاری چند درصد است؟

۱۵) معیارهای شناسایی اسراف را بنویسید.

۱۶) ابزارآلاتی که در ساختمان سازی استفاده می کنیم، از کدام یک از منابع کمیاب است؟

۱۷) مواردی که در تولید ناخالص داخلی محاسبه نمی شوند را نام ببرید؟ (۳ مورد)

۱۸) دولت به چه طریق، از روش ایجاد بدهی، درآمد کسب می کند؟

۱۹) با توجه به جدول وضعیت توزیع درآمد در دو جامعه A و B :

الف) شاخص دهک را در دو جامعه محاسبه کنید.

ب) وضعیت توزیع درآمد در کدام جامعه بهتر است؟

	جامعه A	جامعه B
سهام دهک اول	۸	۵
سهام دهک چهارم	۱۱	۱۲
سهام دهک نهم	۲۲/۵	۲۷
سهام دهک دهم	۲۴	۳۰

۲۰) هزینه سبد بازار در شهریور ماه سال ۱۳۹۸ برابر ۱۷۰۰ میلیارد ریال بود. اگر هزینه سبد بازار در شهریور سال ۱۳۹۹ برابر ۲۴۰۰ میلیارد ریال باشد، شاخص قیمت مصرف کننده (CPI) را محاسبه کنید.

۲۱) سه مورد از ویژگی های اقتصاد مقاومتی را بنویسید.

۲۲) در بخش اقتصادی قانون اساسی کشورمان به چه موضوعاتی تأکید شده است؟ (سه مورد)

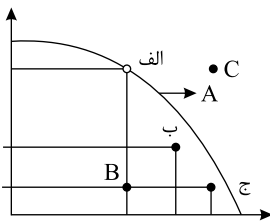
۲۳) چه سیاست پولی در شرایط تورم از سوی دولت به کار گرفته می شود؟

۲۴) مهم ترین هدف دولت از گرفتن مالیات چیست؟

۲۵) دو مورد از معایب حساب های سپرده سرمایه گذاری کوتاه مدت را بنویسید.

۲۶) مؤلفه های تشکیل دهنده شاخص توسعه انسانی کدام است و کدام مؤلفه ها در گزارش های توسعه انسانی منعکس می شود؟

۲۷) در منحنی زیر نقطه A و B بیانگر چه چیزی می باشند و نقطه C نمایشگر چه چیز می باشد؟

۲۸) بیمه چگونه قراردادی است؟

۲۹) اهداف به چند دسته تقسیم می شوند و برای رسیدن به آنها چه مدت زمانی لازم است؟

۳۰) مراحل چهارگانه بودجه بندی را بنویسید.

۳۱) کدام اقدامات در دوره پهلوی انجام گرفت اما نتوانست ایران را از ضعف ساختاری و هویتی برهاند؟

۳۲) مهم ترین ویژگی های اقتصاد ایران در دوران پهلوی چه بود؟ (ذکر ۴ مورد)

۳۳) دولت ها برای مقابله با دو عامل تورم یعنی «نابرابری عرضه و تقاضا» و «افزایش نقدینگی» چه اقداماتی انجام می دهند؟

۳۴) دو مفهوم زیر را توضیح دهید:

الف) فقر نسبی

ب) فقر مطلق

۳۵) کدام دلایل موجب می‌شود که نرخ بیکاری از مقدار واقعی‌اش فاصله داشته باشد؟

۳۶) فهرست وار ذکر کنید در چه صورتی یک کشور می‌تواند به وضعیت استقلال و استحکام اقتصادی نزدیک شود؟ (ذکر ۳ مورد)

۳۷) کشاورزان هر کیلوگرم پنبه تولیدی خود را به ارزش ۶۵۰۰ ریال به کارگاه‌های ریسندگی می‌فروشند، کارگاه‌های ریسندگی این مقدار پنبه را به مقداری نخ تبدیل می‌کنند و آن را به ارزش ۷۵۰۰ ریال به کارگاه‌های پارچه‌بافی می‌فروشند. کارگاه‌های پارچه‌بافی نیز نخ را به پارچه تبدیل می‌کنند و آن را به مبلغ ۹۰۰۰ ریال به کارگاه‌های «تولید پوشاک» می‌فروشند، در صورتی که نرخ مالیات بر ارزش افزوده ۱۰ درصد باشد، حساب کنید در هر مرحله نرخ جدید کالا چقدر می‌شود و حاصل جمع ارزش‌های افزوده کدام است؟

۳۸) مهم‌ترین نوع مالیات بر دارایی، کدام است و چگونه توسط دولت اخذ می‌شود؟

۳۹) الف) رابطه مد و قیمت چیست؟

ب) کالاهای مرتبط و رابطه آن‌ها با قیمت را با ذکر مثال توضیح دهید.

۴۰) معمولاً ..... و ..... با کاهش هزینه‌ها اثر مثبتی بر مقدار تولید و عرضه دارند.

۴۱) پنج اشتباه رایج که در تصمیم‌گیری‌ها وجود دارد، نام ببرید.

۴۲) چرا کسی که می‌خواهد کارآفرین باشد، باید مهارت‌های ابتکار عمل را داشته باشد؟

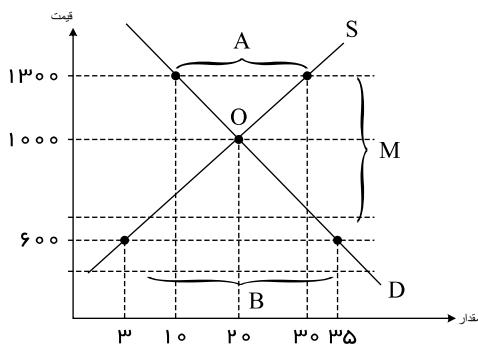
الف) تا بتواند در امر فعالیت تولیدی سرعت ایجاد کند.

ب) تا بتواند کالای با کیفیت بالا تولید نماید.

ج) تا بتواند با جمع کردن عوامل مختلف در کنار هم، کالا یا خدمتی را تولید کند.

د) تا بتواند کیفیت کالاهای تولیدی را ارتقاء بخشد.

۴۳) با توجه به نمودار روبه‌رو که مربوط به یک کالای خاص در بازار است :

الف) میزان مازاد یا کمبود عرضه در قیمت ۱۳۰۰ را مشخص کنید.

ب) میزان مازاد یا کمبود عرضه در قیمت ۶۰۰ را مشخص کنید.

پ) تفاضل میزان عرضه در قیمت ۱۳۰۰ و قیمت تعالی را مشخص کنید و در این قیمت بازار با چه وضعیتی مواجه است؟

ت) در کدام منطقه با مازاد تقاضا مواجه می‌شویم؟

۴۴) گزینه صحیح را انتخاب کنید.

الف) با توجه به اطلاعات جدول زیر نتیجه عملکرد سالیانه یک بنگاه اقتصادی با ۶ کارمند و تولید سالیانه ۳۰۰ دستگاه به ارزش ۵۰۰٫۰۰۰ ریال کدام است؟

۸,۰۰۰,۰۰۰	اجاره سالیانه
۱۲,۰۰۰,۰۰۰	خرید مواد اولیه سالیانه
۱,۰۰۰,۰۰۰	حقوق متوسط ماهانه هر کارمند

۱) ۵۸,۰۰۰,۰۰۰ – سود

۲) ۸۵,۰۰۰,۰۰۰ – سود

۳) ۵۸,۰۰۰,۰۰۰ – زیان

۴) ۸۵,۰۰۰,۰۰۰ – زیان

ب) کدام گزینه مفهوم پشتوانه پول را بیان می کند؟

۱) اطمینان مردم به پول نزد بانکها

۲) اعتماد مردم به دولت و بانک مرکزی

۳) اطمینان مردم به وجود طلا و نقره موجود در بانک مرکزی

۴) اطمینان مردم به ارزش پول

پ) در جامعه ای که تولیدکنندگان موفق به فروش کالاهای خود نمی شوند در نتیجه قیمت کالاها را پایین می آورند تا مصرف کنندگان خرید خود

را افزایش دهند چه وضعیتی وجود دارد؟

۱) مازاد تقاضا   ۲) کمبود تولید   ۳) مازاد عرضه   ۴) مصرف مازاد

ت) جامعه ای دارای رشد اقتصادی است که:

۱) میزان واقعی تولید در دوره ای معین نسبت به دور قبل افزایش یابد.

۲) میزان کیفی در تولید در دوره ای معین افزایش یابد.

۳) میزان کمی و کیفی تولید در طول یک دوره مشخص هماهنگ باشد.

۴) میزان کمی و کیفی تولید در یک بازه زمانی مشخص افزایش یابد.

۴۵) در جای خالی عبارت مناسب بنویسید.

الف) وقتی ..... بیشتر از ..... باشد، می گوئیم دولت با کسری بودجه مواجه شده است.

ب) ..... درصد افزایش سالانه سطح عمومی قیمت هاست.

پ) اولین مرحله برای پس انداز ..... است.

۴۶) نوع بیکاری را مشخص کنید.

الف) لیسانسه ای که مغازه اش را بسته و در آزمون استخدامی شرکت می کند.

ب) تکنسینی که برای استخدام به کارخانه مراجعه کرده اما کارخانه نیاز به مهندس دارد.

۴۷) به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید.

الف) سود چگونه محاسبه می شود؟

ب) پیچیده ترین نوع کسب و کار چیست؟

پ) انواع بازار را نام ببرید.

ت) انواع مالیات را بنویسید.

۴۸ به سوالات زیر پاسخ کوتاه دهید.

الف) مطلوب‌ترین تولید با منابع موجود، در کدام قسمت منحنی مرز امکانات تولید است؟

ب) منابع مالی (درآمد) دولت را نام ببرید.

پ) دو مورد از پیامدهای بیکاری و رکود را نام ببرید.

ت) علل تورم را بنویسید.

ث) مهم‌ترین مولفه‌های پیشرفت اقتصاد کشور را نام ببرید.

ج) سیاست‌های پولی به چند صورت انجام می‌شود؟ نام ببرید.

۴۹ در هر یک از موارد زیر مشخص کنید کشور A در تولید چه کالایی و دارای کدام مزیت است؟

الف) کشور A می‌تواند سیب‌های با هزینه فرصت کم‌تری نسبت به کشور B تولید کند.

ب) کشور A به ازای هر کیلو سیب که تولید می‌کند از تولید ۵ کیلو پرتقال صرف‌نظر می‌کند.

پاسخنامه تشریحی

۱

$$\text{درآمد سالانه} = 1500 \times 600,000 = 900,000,000$$

$$\text{حقوق ماهیانه کارمندان} = 400,000 \times 4 = 1,600,000$$

$$\text{حقوق سالانه کارمندان} = 1,600,000 \times 12 = 19,200,000$$

$$\text{اجاره سالانه کارگاه} = 8,000,000 \times 12 = 96,000,000$$

$$\text{هزینه استهلاک} = 19,200,000 \times \frac{20}{100} = 3,840,000$$

$$\text{هزینه سالانه} = 19,200,000 + 96,000,000 + 8,900,000 + 3,840,000 = 127,940,000$$

$$\text{سود یا زیان} = 900,000,000 - 127,940,000 = 772,060,000$$

۲- تجهیزات مورد نیاز در سالن پرورش قارچ:

۱- رطوبت‌ساز یا مه‌پاش: ۵ میلیون و پانصد هزار تومان

۲- کولر: از کولر یا چیلر یا کولر گازی منزل استفاده می‌کنیم.

۳- قفسه: ۱ میلیون تومان

۴- فن‌های ورودی و خروجی هوا: ۲ میلیون تومان

۵- دماسنج میله‌ای و مینی‌م، ماکزیمم: ۵۰۰ هزار تومان

۶- رطوبت‌سنج: ۳۰۰ هزار تومان

۷- وسیله‌ای برای بالا بردن دمای سالن (هیتر یا بخاری): ۵۰۰ هزار تومان

۳- با محاسبه نسبت دهم به دهم اول در کشورهای مختلف، شاخصی به دست می‌آید که برای مقایسه وضعیت توزیع درآمد بین آن‌ها به کار می‌رود. هرچه این نسبت بیش‌تر باشد، توزیع درآمد در آن جامعه نامناسب‌تر است.

$$A \text{ سهم دهم دهم} = \frac{20}{5} = 4 = \text{شاخص توزیع درآمد در کشور } A$$

$$B \text{ سهم دهم دهم} = \frac{30}{6} = 5 = \text{شاخص توزیع درآمد در کشور } B$$

در نتیجه توزیع درآمد در کشور B با شاخص دهک‌های ۵ در مقایسه با کشور A با شاخص دهک‌های ۴، نامناسب‌تر است.

۴- برای محاسبه تولید ناخالص داخلی، فقط باید ارزش کالاها و خدمات نهایی (نه محصولات واسطه‌ای) را در نظر بگیریم. ارزش کالاها و خدمات واسطه‌ای در تولیدات نهایی محاسبه شده است و اگر آنها را هم جداگانه محاسبه کنیم، دچار خطای محاسبه مجدد شده‌ایم. با محاسبه ارزش کل لباس‌های تولیدشده، خودبه‌خود ارزش کالاهای واسطه‌ای که در آن به‌کار رفته است نیز محاسبه می‌شود.

۵- دلایل به وجود آمدن تورم در جامعه:

۱- نابرابری عرضه و تقاضای کل در اقتصاد (فزونی تقاضا بر عرضه)

در این شرایط دولت برای مقابله و کنترل تورم، باید میزان عرضه کالاها را افزایش دهد. دولت برای افزایش عرضه کالاها:

۱- ظرفیت‌های تولیدی را افزایش می‌دهد. (این روش زمان‌بر است).

۲- از طریق افزایش واردات بازار را تنظیم کنند.

۲- یکی دیگر از دلایل وجود تورم در جامعه: هماهنگ نبودن افزایش نقدینگی در کشور با افزایش تولید

در این حالت دولت باید میزان نقدینگی را کنترل کند. به سیاست‌هایی که دولت از طریق بانک مرکزی برای «مدیریت حجم نقدینگی» و «حفظ ارزش پول» اعمال می‌کند، «سیاست‌های پولی» می‌گویند.

۶- درآمد داخلی: مجموع درآمدهایی است که در طول سال برای کشور به دست می‌آید.

۷- الف) مالیات مستقیم: مالیات بر درآمد

ب) مالیات غیرمستقیم: مالیات بر مصرف

۸- ناحیه خارج از منحنی مرز امکانات تولید، نقاطی هستند که کشور می‌تواند آرزوی رسیدن به آنها را داشته باشد (این نقاط با فرض ثابت ماندن منابع کشور، غیرقابل دستیابی هستند، زیرا کشور منابع کافی برای تولید در آن سطح را ندارد).

۹

تولید خارجیان مقیم کشور - تولید مردم که در خارج از کشور اقامت دارند + تولید ناخالص داخلی = تولید ناخالص ملی

$$\text{تولید خارجیان مقیم کشور} = 255 = 250 + 15$$

$$\Rightarrow \text{هزار میلیارد} = 10 = \text{تولید خارجیان مقیم کشور}$$

۱۰

ارزش محصول در مرحله قبل - ارزش محصول در آن مرحله = ارزش افزوده محصول در هر مرحله
 ارزش محصول در مرحله اول = ارزش افزوده محصول در مرحله اول
 میلیون تومان ۱۰۰ = ارزش افزوده محصول در مرحله اول
 میلیون تومان ۱۰ = ۱۹۰ - ۲۰۰ = ارزش افزوده محصول در مرحله آخر

۱۱) اساسی ترین شاخص ارزیابی وضعیت اشتغال کشور نرخ بیکاری است.

۱۲) کالای واسطه‌ای: کالاهای عرضه شده در بازار توسط تولیدکنندگان دیگری برای ادامه فرایند تولید و تبدیل به کالاهای مختلف، خریداری و مورد استفاده قرار می‌گیرند (این کالاها هرچند خروجی یک بنگاه تولیدی دیگر هستند اما هنوز در فرایند تولید و تکمیل هستند و در بنگاه دیگر به عنوان ورودی به کار برده می‌شوند). ارزش کالاها و خدمات واسطه‌ای در تولیدات نهایی محاسبه شده است.

۱۳) افزایش عرضه بیشتر نیروی کار (رشد)

دسترسی به آب آشامیدنی سالم (توسعه)

۱۴)

(الف)

میلیون نفر ۳۰ = ۱۲ - ۴۲ = جمعیت بیکار - جمعیت فعال = جمعیت شاغل

(ب)

$$\text{نرخ بیکاری} = \frac{\text{جمعیت بیکار}}{\text{جمعیت فعال}} \times ۱۰۰$$

$$\text{نرخ بیکاری} = \frac{۱۲}{۴۲} \times ۱۰۰ = ۲۸,۵۷ \text{ درصد}$$

۱۵) معیارهای شناسایی اسراف: تضييع، دورريز و اتلاف، مصرف در معصيت، مصرف فراتر از سطح زندگی عمومی، مصرف فراتر از توان مالی یا شأن، عدم رعایت اولویت در به‌کارگیری سرمایه‌های شخصی و ملی

۱۶) سرمایه فیزیکی: مانند ابزارآلاتی که در ساختمان‌سازی استفاده می‌کنیم.

۱۷) مواردی که در تولید ناخالص داخلی محاسبه نمی‌شوند:

۱- کار بدون دستمزد (کارهایی که، پولی برای آن‌ها رد و بدل نمی‌شوند)، مثال: کارهای خانه، خدمات داوطلبانه ارائه شده در خیریه‌ها

۲- خرید و فروش کالاهای دست دوم، مثال: خودرو، مبلمان یا خانه (این قبیل کالاها زمانی که برای اولین بار تولید و فروخته شده‌اند، به حساب آمده‌اند).

۳- تولیدات اقتصاد زیرزمینی، غیرقانونی و قاچاق: اطلاعات دقیقی از این فعالیت‌ها در دست نیست و عملاً محاسبه آن‌ها مشروعیت بخشی به آن‌ها تلقی می‌شود.

۱۸) دولت سالیانه بخشی از درآمد مورد نیاز خود را از طریق ایجاد بدهی (یا از طریق گرفتن از مردم یا شریک کردن آن‌ها در طرح‌های عمرانی و سرمایه‌گذاری‌های دولت و تقسیم سود بین آن‌ها) تأمین می‌کند. (این درآمد نیز تا ابد پایدار نمی‌تواند باشد).

۱۹) (الف)

$$A = \frac{\text{سهم دهم} A}{\text{سهم دهم اول}} = \text{شاخص دهکها}$$

$$A = \frac{۲۴}{۸} = ۳ = \text{شاخص دهکها در کشور}$$

$$B = \frac{۳۰}{۵} = ۶ = \text{شاخص دهکها در کشور}$$

(ب) با محاسبه نسبت دهک دهم به دهک اول در کشورهای مختلف، شاخصی به دست می‌آید که برای مقایسه وضعیت توزیع درآمد بین آن‌ها به کار می‌رود. هرچه این نسبت «بیشتر» باشد، توزیع درآمد در آن جامعه «نامناسب‌تر» است. در نتیجه توزیع درآمد در کشور A با شاخص دهک‌های ۳، نسبت به کشور B با شاخص دهک‌های ۶ عادلانه‌تر است.

۲۰)

$$cpi = \frac{\text{هزینه سبد بازار در ماه (سال) قبل} - \text{هزینه سبد بازار در ماه (سال) معین}}{\text{هزینه سبد بازار در ماه (سال) قبل}} \times ۱۰۰$$

$$cpi = \frac{۲۴۰۰ - ۱۷۰۰}{۱۷۰۰} \times ۱۰۰ = ۴۱,۷$$

۲۱) اقتصاد مقاومتی، اقتصادی است پیشرفته، مردمی و دانش بنیان که در برابر تهدیدات و تکان‌های داخلی و خارجی، آسیب‌ناپذیر است و با اتکالی به قابلیت‌ها و ظرفیت‌های داخلی و استفاده از فرصت‌های بیرونی، نیازها و مشکلات اقتصادی را رفع می‌کند و با تحریم‌ها و تهدیدات دشمنان به زانو در نمی‌آید.

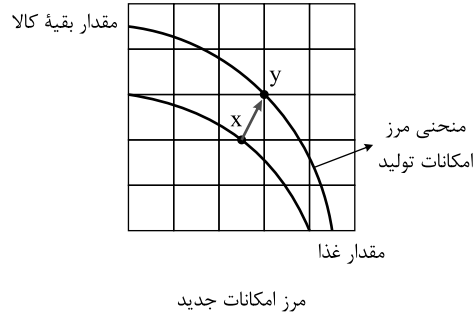
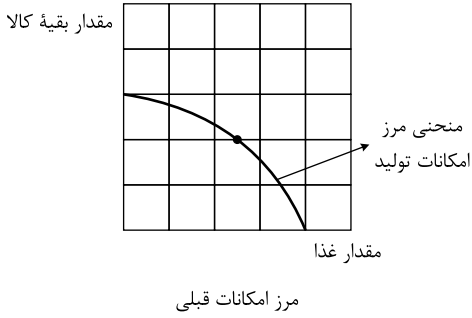
۲۲) در بخش اقتصادی قانون اساسی، برآموزه‌هایی همچون

- اقتصاد مردمی
- نفی سلطه بیگانگان
- استقلال اقتصادی
- حقوق اقتصادی شهروندان
- عدالت اقتصادی

تأکید شده است.

۲۳) زمانی که اقتصاد کشور دچار تورم می‌شود، برای پیشگیری از افزایش قیمت‌ها یا کاهش سرعت آن بانک مرکزی سیاست کاهش نقدینگی یا همان کاهش حجم پول در گردش را به کار می‌گیرد.

بانک مرکزی می‌تواند با اعمال سیاست بازار باز (= فروش اوراق مشارکت): (در این روش بانک مرکزی می‌تواند با فروش اوراق مشارکت به مردم به طور مستقیم از مقدار پول در دست مردم بکاهد). تورم را کنترل و نقدینگی در گردش را کاهش دهد.

۲۴) اولین و مهم‌ترین هدف مالیات، افزایش درآمد دولت است.

۲۵) معایب حساب‌های سپرده سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت:

۱- این حساب‌ها نرخ سود کمتری نسبت به حساب‌های دیگر پس‌انداز دارند.

۲- نرخ سود این سپرده‌ها می‌تواند هم‌زمان با کاهش نرخ سود عمومی بانک‌ها کاهش یابد.

۲۶) مؤلفه‌های نظیر میزان امید به زندگی در بدو تولد، میانگین سال‌های تحصیلی، سرانه درآمد ناخالص ملی و شاخص‌های نابرابری تشکیل‌دهنده شاخص تولد انسانی است.

مؤلفه‌هایی نظیر نرخ باروری، نابرابری‌های جنسیتی، دسترسی به آب آشامیدنی سالم، بهداشت عمومی، شاخص‌های فقر و پایداری محیطی در گزارش‌های توسعه انسانی منعکس می‌شود.

۲۷) نقطه A منحنی مرز امکانات تولید را نمایش می‌دهد - نقطه B در درون مرز امکانات تولید است و نقطه C نقطه خارج از محدوده منحنی می‌باشد.

۲۸) بیمه قراردادی است بین دو شخص که بر اساس آن یک طرف تحت عنوان بیمه‌گذار یا بیمه‌شده به طرف دیگر که بیمه‌گر (شرکت بیمه) نامیده می‌شود، حق بیمه پرداخت می‌کند و به ازای

حق بیمه پرداخت شده، بیمه‌گر باید در صورت وقوع خطری که در قرارداد بیمه نوشته شده، خسارت بیمه‌گذار یا بیمه‌شده را پرداخت کند.

۲۹) سه دسته:

۱) اهداف کوتاه‌مدت که زمان لازم برای رسیدن به آن کمتر از ۲ ماه است.

۲) اهداف میان‌مدت که زمان رسیدن به این اهداف ۲ ماه تا ۳ سال است.

۳) اهداف بلندمدت که زمان لازم برای رسیدن به این اهداف سه سال یا بیشتر است.

۳۰) مراحل چهارگانه بودجه‌بندی عبارتند از:

۱) از هر منبعی که درآمدی به دست آوردید، آن درآمد را ماهیانه مشخص کنید و بنویسید.

۲) هزینه‌های متغیر و ثابت خود را به صورت ماهیانه فهرست کنید.

۳) مجموع درآمدها و هزینه‌های خود را ماهیانه با یکدیگر مقایسه کنید.

۴) اگر هزینه‌ها بیشتر از درآمد بود، مخارج غیرضروری را کم کنید یا فرصت‌هایی را که فراموش کردید به نظر آورید تا درآمدها افزایش یابد.

۳۱) از جمله اقدامات:

۱) ایجاد زمینه‌ای قانونی (مانند قانون تجارت و تعاونی‌ها)

۲) ساخت زیرساخت‌های مواصلاتی (مانند راه آهن)

۳) گسترش مدارس و دانشگاه‌ها

۴) بهبود نسبی بهداشت

۳۲) ۱) نوسازی و توسعه ظاهری و سطحی که با صنایع مونتاژ انجام می‌گرفت.

۲) دولت با حضور گسترده خود در اقتصاد توانست سازمان و تشکیلات خود را نوسازی نماید.

۳) ایجاد نظام نوینی در مالیات‌گیری و بودجه‌بندی

۴) بهبود برخی شاخص‌های اقتصادی، اجتماعی، انسانی

۵) ایجاد طرح‌های عمرانی با هدف ایجاد توسعه نمایشی به وسیله درآمدهای نفتی

۶) ساخت کارخانه‌ها و مؤسسات زیادی که دولت را به عنوان یک کارفرمای بزرگ مطرح کرد.

۳۳) برای مقابله با عامل اول یعنی نابرابری عرضه و تقاضا دولت باید میزان عرضه کالاها را افزایش دهد، دولت به دو روش می‌تواند عرضه را افزایش دهد، روش اول آن است که ظرفیت‌های

تولید را افزایش دهد، اما از آنجا که این روش معمولاً زمان‌بر است، دولت ترجیح می‌دهد از طریق افزایش واردات بازار را تنظیم کند.

در حالت دوم، یعنی افزایش نقدینگی، دولت موظف است تا با کنترل میزان نقدینگی در کشور (اعمال سیاست پولی انقباضی) تورم را کنترل کند.

۳۴) فقر نسبی: در این نوع فقر همیشه تعریف فقر نسبت به وضعیتی که ما در آن هستیم صورت می‌گیرد. از این رو معیار فقر در نواحی و زمان‌های مختلف متفاوت خواهد بود، به عنوان مثال

ممکن است میزانی از سلامت که برای خانواده‌های یک ناحیه روستایی مطلوب و ایده‌آل باشد، برای خانواده‌های شهری ناچیز تلقی شود و براین اساس آنها خود را فقیر بدانند.

فقر مطلق: با توجه به مفهوم فقر نسبی می‌توان گفت در محاسبه تعداد افراد فقیر بسیار پیچیده و سخت و شاید ناممکن است، از این رو مفهوم دیگری تعریف می‌شود به نام فقر مطلق که؛ مطابق با

آن می‌توان معیاری را برای سنجش میزان فقر در نظر گرفت. براساس معیار بانک جهانی افرادی که زیر ۱٫۹ دلار در روز درآمد دارند، زیر خط فقر مطلقند و از تأمین احتیاجات اولیه زندگی

خود عاجزند.

۳۵) عوامل زیر می‌تواند دلیل این امر باشد:

۱) طبق تعریف کسانی را که از جست‌وجوی شغل دلسرد شده‌اند، بیکار محسوب نمی‌کنند.

۲) همه کسانی را که به صورت پاره‌وقت مشغول به کارند شاغل به حساب می‌آورند، در حالی که آنها در جست‌وجوی شغل تمام‌وقت هستند و خود را شاغل، حساب نمی‌آورند.

۳) همه کسانی را که در غیر از زمینه تخصصی شان مشغول به کار و فعالیت باشند، شاغل محسوب می‌کنند.

۴) برخی افراد نیز ممکن است به دلایلی مانند اشتغال در بخش غیررسمی یا به امید بهره‌مندی از بیمه بیکاری و... با مأموران آمارگیری درباره وضعیت شغلی خود با صداقت برخورد نکنند.
در شرایطی که:

(الف) راه‌های تأمین کالاهای وارداتی یا بازارهای فروش کالاهای صادراتی خود را گوناگون کند.

(ب) از وضعیت تک‌محصولی فاصله بگیرد.

(ج) با خلق مزیت‌های جدید اقتصادی امکان تأمین برخی نیازهای مهم و اساسی را در داخل کشور فراهم کند.

(د) به علم و فناوری و اقتصاد دانش بنیان توجه بیشتری داشته باشد.

۳۷

مرحله سوم	مرحله دوم	مرحله اول	
$9000 + 900 = 9900$	$7500 + 750 = 8250$	$6500 + 650 = 7150$	قیمت فروش با مالیات بر ارزش افزوده
$9000 \times \frac{10}{100} = 900$	$7500 \times \frac{10}{100} = 750$	$6500 \times \frac{10}{100} = 650$	مالیات بر ارزش افزوده جمع‌آوری شده توسط فروشنده
750	650	—	اعتبار مالیات بر ارزش افزوده‌هایی که در مرحله قبل پرداخت شده
$900 - 750 = 150$	$750 - 650 = 100$	650	مالیات بر ارزش افزوده خالص جمع‌آوری شده
$650 + 100 + 150 = 900$			مجموع مالیات بر ارزش افزوده جمع‌آوری شده

۳۸) مهم‌ترین نوع مالیات بر دارایی، مالیات بر ارث است که از اموال و دارایی‌های باقی‌مانده شخص فوت‌شده دریافت می‌شود. در واقع زمانی که اموال شخص متوفی قرار است به وراث او منتقل شود، دولت از دارایی و ثروت در حال انتقال مالیات می‌گیرد.

۳۹) الف) چیزهایی که مد می‌شوند، حتی بدون تغییر قیمت، مقدار تقاضای آن‌ها زیادتر می‌شود.

ب) به کالاهایی که با هم یا به جای هم مصرف می‌شوند کالاهای مرتبط گفته می‌شود. در چنین مواردی اگر این کالاها دچار تغییر قیمت شوند، روی مقدار خرید ما از کالای مورد نظرمان اثر می‌گذارد، مثلاً وقتی گوشت قرمز گران می‌شود، مردم گوشت سفید را بیشتر می‌خرند و جایگزین آن می‌کنند، یا هنگام خرید چای، به بازار قند و شکر هم توجه داریم.

۴۰) ابداعات و اختراعات

۴۱) پنج اشتباه رایج عبارتند از:

۱) اثرگذاری حقه‌های فروش بر تصمیم‌گیری‌ها

۲) عدم توجه به هزینه‌های در رفته

۳) بی‌صبری زیاد

۴) اعتماد به نفس بیش از حد یا خودرأی بودن

۵) چسبیدن به وضعیت فعلی

۴۲) گزینه ج، کسی که می‌خواهد کارآفرین باشد، باید مهارت‌های ابتکار عمل را داشته باشد تا بتواند با جمع کردن عوامل مختلف در کنار هم، کالا یا خدمتی را تولید کند.

۴۳

الف) در قیمت ۱۳۰۰، ۱۰ واحد تقاضا و ۳۰ واحد عرضه وجود دارد و چون قیمت بالاتر از قیمت تعادلی است، پس در بازار با مازاد عرضه مواجهیم، یعنی:

(واحد) $30 - 10 = 20$ = مازاد عرضه

ب) قیمت ۶۰۰ پایین‌تر از قیمت تعادلی است، یعنی کمبود عرضه داریم. میزان عرضه در این قیمت ۳ واحد و میزان تقاضا ۳۵ واحد است، پس:

(واحد) $35 - 3 = 32$ = کمبود عرضه

پ) در قیمت ۱۳۰۰ مازاد عرضه داریم، مقدار عرضه در این قیمت ۳۰ واحد و مقدار تعادل هم که ۲۰ واحد است، در نتیجه داریم:

(واحد) $30 - 20 = 10$ = تفاضل میزان عرضه در قیمت ۱۳۰۰ با مقدار تعادلی

ت) در سطوح قیمت کم‌تر از قیمت تعادلی با مازاد تقاضا یا کمبود عرضه مواجه می‌شویم.

۴۴

گزینه ۱ صحیح است.

الف) ریال $300 \times 500,000 = 150,000,000$ = درآمد سالانه بنگاه

ریال $1,000,000 \times 6 \times 12 = 72,000,000$ = دستمزد سالانه تمامی کارگران

ریال $8,000,000 + 12,000,000 + 72,000,000 = 92,000,000$ = مجموع هزینه‌های سالانه بنگاه

سود سالانه بنگاه $150,000,000 - 92,000,000 = 58,000,000$

چون میزان درآمد بیشتر از میزان هزینه‌ها است، بنابراین بنگاه اقتصادی از فعالیت خود سود کرده است.

ب) گزینه ۴، صحیح است.

پشتوانه پول = اطمینان مردم به ارزش پول در مبادلات

پ

گزینه ۳، صحیح است.

در سطوح قیمت بالاتر از قیمت تعادلی با مازاد عرضه (کمبود تقاضا) روبه‌رو می‌شویم. در این حالت به دلیل گران بودن کالا، تولیدکنندگان که به دنبال کسب سود بیشتری هستند، به تولید بیشتر می‌پردازند (مازاد عرضه) در حالی که مصرف‌کنندگان به خرید و مصرف این کالای گران به آن مقدار تمایل نشان نمی‌دهند (کمبود تقاضا).

در صورت ادامه روند مازاد عرضه (کمبود تقاضا) در بازار چون گروهی از تولیدکنندگان موفق نمی‌شوند کالایشان را بفروشند، حاضر خواهند بود آن را با قیمتی پایین‌تر به فروش برسانند، در نتیجه، قیمت پایین می‌آید. در این حالت از یک سو، مصرف‌کنندگان با پایین آمدن قیمت، مقدار خرید خود را افزایش می‌دهند و از سوی دیگر، تولیدکنندگان از مقدار تولید خود می‌کاهند. این کاهش قیمت تا رسیدن به سطح قیمت تعادلی و از بین رفتن فاصله بین عرضه و تقاضا ادامه می‌یابد.

ت

گزینه ۱، صحیح است.

اگر در جامعه‌ای میزان تولید در دوره‌ای معین نسبت به دوره قبل افزایش یابد، می‌گوییم در آن جامعه رشد صورت گرفته است. رشد به معنای افزایش تولید است، بنابراین مفهومی کمی است. کشورها معمولاً با سرمایه‌گذاری بیشتر یا به کارگیری روش‌های بهتر و فناوری مناسب‌تر، ظرفیت تولیدی خود را افزایش می‌دهند. و این امر به درآمد بیشتری می‌انجامد. به همین دلیل گاهی افزایش شاخص رشد یک کشور را با افزایش درآمد آن کشور معادل در نظر می‌گیرند.

۴۵

الف هزینه‌ها - درآمد

ب تورم

پ تعیین هدف

۴۶

الف

اصطلاحی: این نوع بیکاری شامل کسانی می‌شود که شغل قبلی خود را به دلایلی رها کرده و به امید یافتن شغل بهتر در جست‌وجو هستند. همچنین کسانی شامل کسانی است که به تازگی در حال ورود به بازار کار هستند. این نوع بیکاری، کوتاه‌مدت است و در همه کشورهای وجود دارد.

ب

ساختاری: بیکاری‌ای که ناشی از عدم تطبیق بین افراد جویای کار و انواع شغل‌های موجود به دلایلی از جمله عدم تطابق مهارت‌هاست. مثلاً نیروی کار ساده در اقتصاد وجود دارد؛ ولی نیروی کار متخصص مورد نیاز است.

۴۷

اگر میزان درآمد از هزینه بیشتر باشد، می‌گوییم شما به عنوان تولید کننده، از فعالیت خود سود برده‌اید. میزان سود برابر است با تفاوت درآمد و هزینه:

هزینه‌ها - درآمد = سود

الف

ب

پیچیده‌ترین نوع کسب‌وکار شرکت است.

پ

رقابتی، انحصاری، مزایده، مناقصه

ت

انواع مالیات:

مالیات مستقیم، مانند: مالیات بر دارایی، مالیات بر درآمد

مالیات غیرمستقیم، مانند: عوارض گمرکی و خدماتی، مالیات بر مصرف، مالیات بر ارزش افزوده

۴۸

الف

بر روی منحنی مرز امکانات تولید

ب

منابع مالی دولت از دو محل تامین می‌شود: ۱- مالیات‌ها و ۲- فروش دارایی‌های ملی

پ

مشکلات بیکاری:

۱- از دست دادن درآمد خانوار

۲- از دست دادن بیمه خدمات درمانی

۳- استفاده از پس‌انداز خود برای غذا، پوشاک و مسکن (برای خانواده‌هایی که هیچ دستمزد دیگری ندارند)

۴- قرض گرفتن از دیگران برای تأمین نیازهای خود

۵- ناتوانی در پرداخت هزینه‌های غیرمترقبه مانند درمان و خرابی لوازم خانگی و ...

۶- بروز اختلافات خانوادگی

۷- افزایش جرم و جنایت در جامعه

۸- تأثیر منفی بر بودجه دولت

ت

دلایل به وجود آمدن تورم در جامعه:

۱- نابرابری عرضه و تقاضای کل در اقتصاد (فرونی تقاضا بر عرضه)

در این شرایط دولت برای مقابله و کنترل تورم، باید میزان عرضه کالاها را افزایش دهد. دولت برای افزایش عرضه کالاها:

۱- ظرفیت‌های تولیدی را افزایش می‌دهد. (این روش زمان‌بر است)

۲- از طریق افزایش واردات، بازار را تنظیم کنند.

۲- یکی دیگر از دلایل وجود تورم در جامعه: هماهنگ نبودن افزایش نقدینگی در کشور با افزایش تولید

در این حالت دولت باید میزان نقدینگی را کنترل کند. به سیاست‌هایی که دولت از طریق بانک مرکزی برای «مدیریت حجم نقدینگی» و «حفظ ارزش پول» اعمال می‌کند، «سیاست‌های پولی»

می گویند.

ث پیشرفت اقتصادی کشور دارای مولفه‌هایی است که می‌توان مهم‌ترین آن‌ها را رشد اقتصادی، شاخص‌های توسعه انسانی (نظیر بهداشت، سواد و امید به زندگی) و شاخص توسعه عادلانه درآمد دانست.

ج به سیاست‌هایی که دولت از طریق بانک مرکزی برای «مدیریت حجم نقدینگی» و «حفظ ارزش پول» اعمال می‌کند. «سیاست‌های پولی» می‌گویند. سیاست پولی به دو شکل اعمال می‌شود:

۱- کاهش نقدینگی در گردش (سیاست پولی انقباضی)

۲- افزایش نقدینگی در گردش (سیاست پولی انبساطی)

۴۹

الف هزینه فرصت تولید سیب در کشور A ، از هزینه فرصت تولید در کشور B کمتر است، در نتیجه کشور A در تولید سیب در مقایسه با کشور B ، مزیت مطلق دارد.

ب هزینه فرصت تولید سیب در کشور A ، (۵ کیلو پرتقال) است. در نتیجه کشور A در تولید سیب در مقایسه با پرتقال، مزیت مطلق دارد.